

Regionalny Plan Adaptacji do zmian klimatu dla Województwa Śląskiego

Briefing prasowy

SUBREGION POŁUDNIOWY – BIELSKO-BIAŁA, 21.01.2025

....

Członek Zarządu Województwa Śląskiego

....

Prezydent Miasta Bielsko-Biała

OBSZARY GÓRSKIE I RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA W RPA

MGR MAŁGORZATA HAJTO

Kierowniczka merytoryczna Zespołu opracowującego RPA

Instytut Ochrony Środowiska – Państwowy Instytut Badawczy

DR PAULINA LEGUTKO-KOBUS

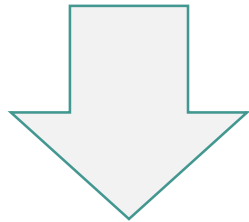
Członkini zespołu opracowującego RPA

Instytut Ochrony Środowiska – Państwowy Instytut Badawczy

RPA – polityka adaptacyjna regionu

RPA jest jednym z elementów **długofalowego planowania rozwoju regionalnego** mającym na celu złagodzenia **nieuniknionych negatywnych skutków obecnych i przyszłych** zmian klimatu.

- przygotowanie władz regionu i władz lokalnych oraz mieszkańców województwa do świadomego reagowania na zagrożenia klimatyczne
- tworzenie warunków do stabilnego rozwoju społeczno-gospodarczego w sytuacji zagrożeń klimatycznych

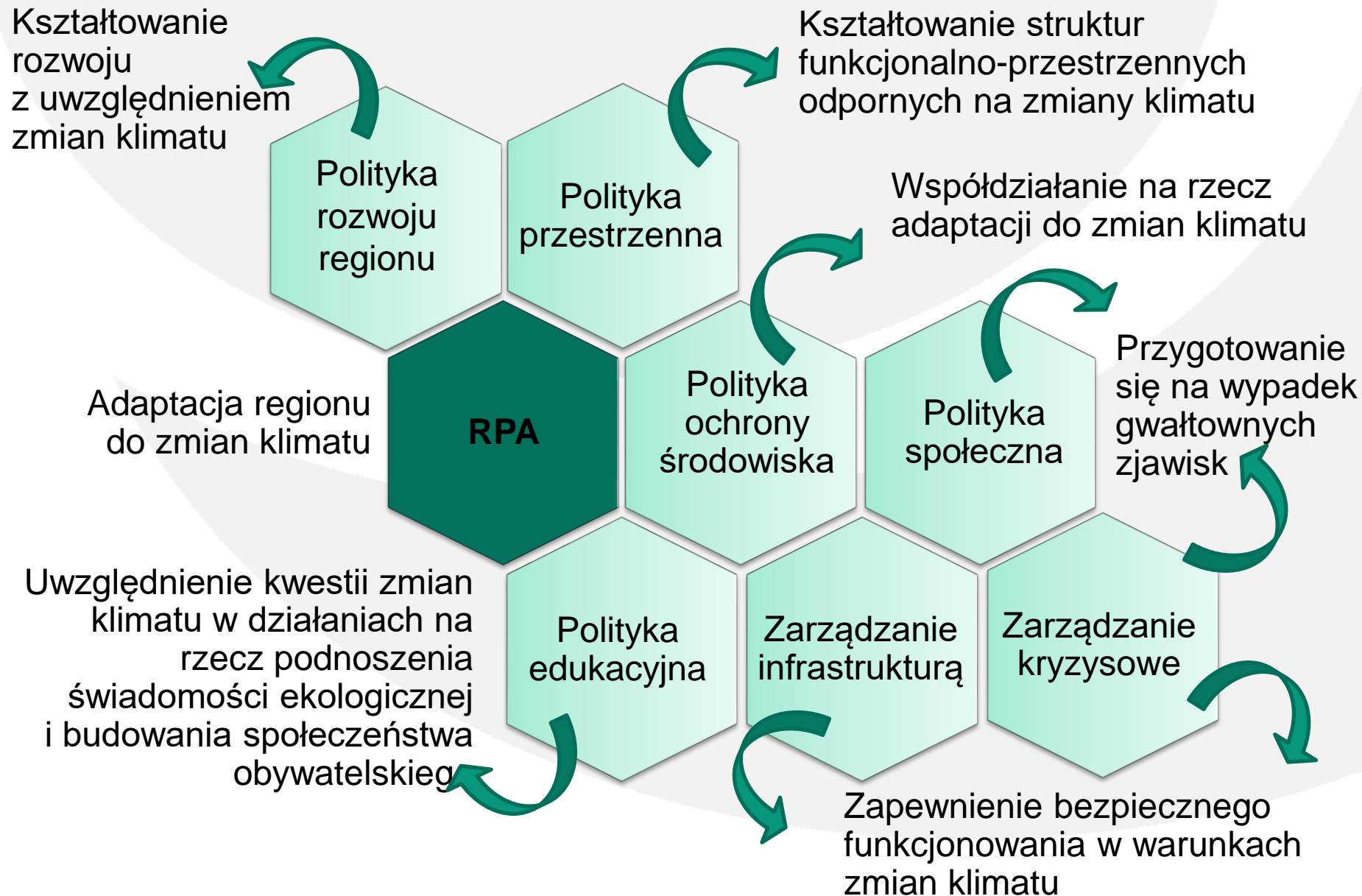

Koordynacyjny charakter RPA

- uwzględnianie prognozowanych skutków zmian klimatu w podejmowaniu decyzji
- planowanie rozwoju regionalnego z uwzględnieniem prognozowanych skutków zmian klimatu

RPA – element polityki regionalnej

RPA – polityka horyzontalna

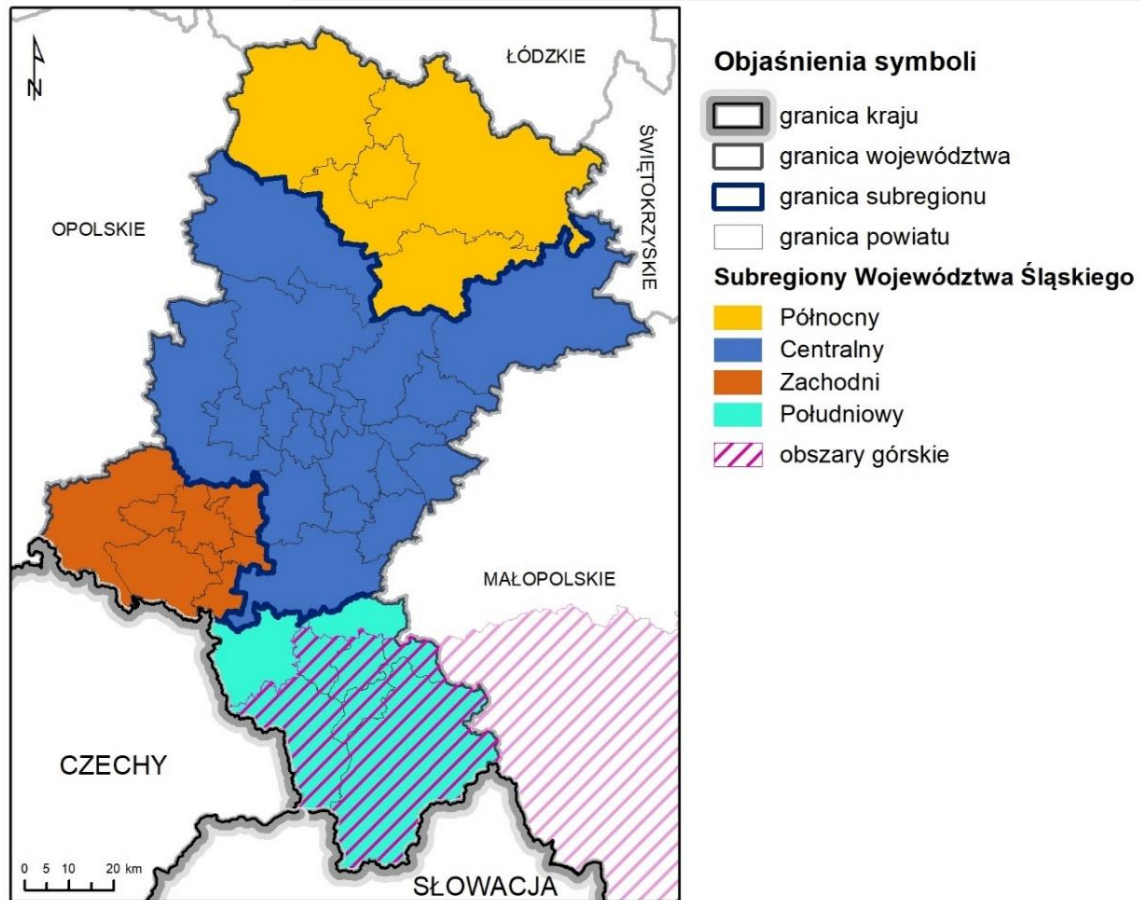
Sektory	Obszary
Zdrowie	Obszary górskie
Gospodarka wodna	Obszary zurbanizowane
Budownictwo	Tereny górnicze i pogórnice
Transport	
Energetyka	
Różnorodność biologiczna	
Lasy	
Rolnictwo	
Dobra kultury	
Turystyka	

Planowanie przestrzenne

**Różne sektory, różne obszary,
różne podmioty zaangażowane w działania adaptacyjne**

Obszary górskie w RPA

Obszary górskie

Źródło: IOŚ-PIB na podstawie danych GUS

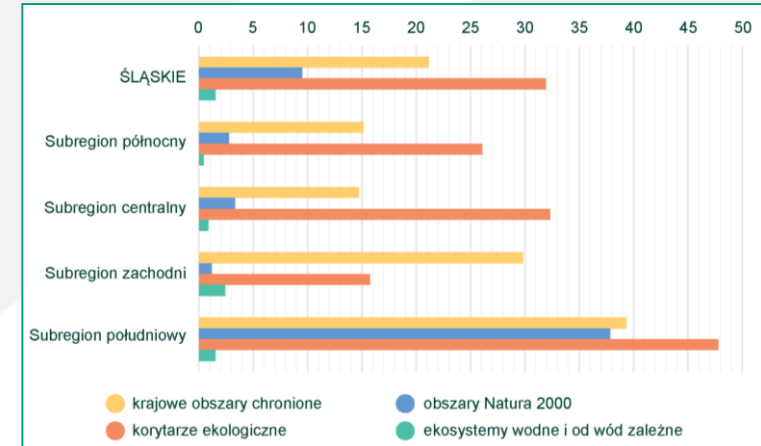
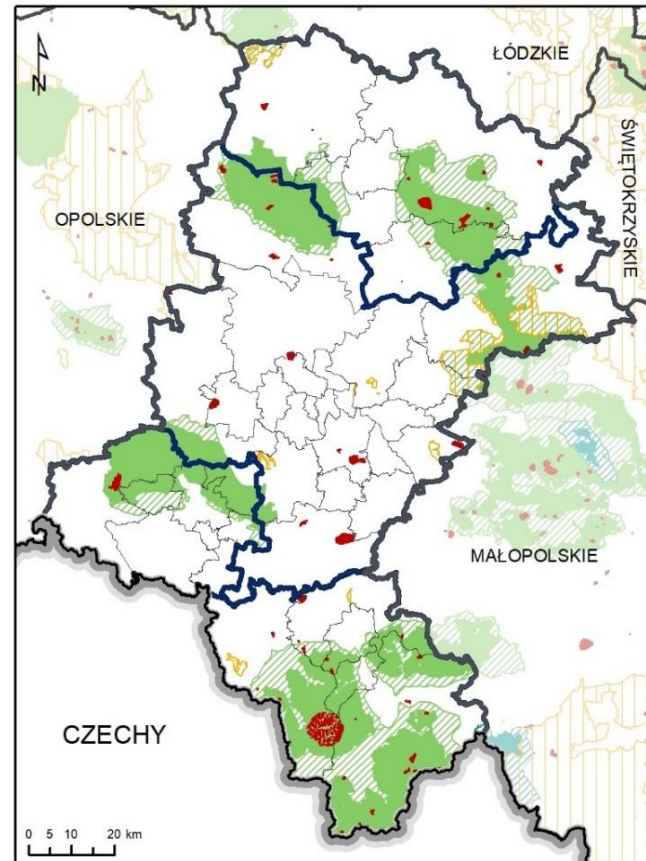
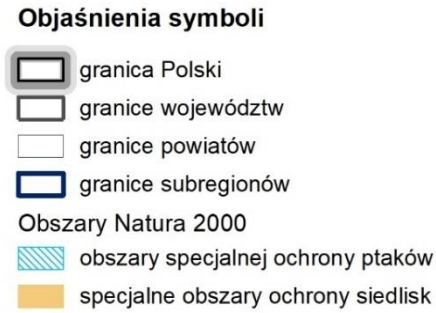
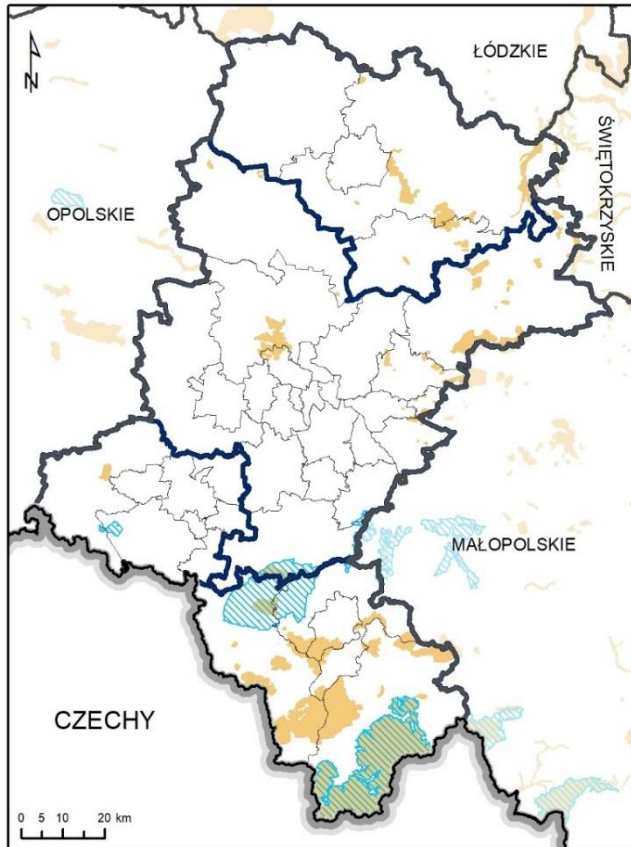
Obszary wyznaczone przez GUS na podstawie kryteriów fizycznogeograficznych oraz przy wzięciu pod uwagę granic administracyjnych gmin

Zasięg obszarów górskich zgodnie z założeniami przyjęty na potrzeby RPA

Wrażliwość obszarów górskich

Czynniki determinujące wrażliwość na zmiany klimatu	Zagrożenia klimatyczne i modyfikacje klimatu w obszarach górskich	Skutki oddziaływania zagrożeń klimatycznych
<ul style="list-style-type: none">rzeźba terenu i wysokość bezwzględnazmiana pokrycia terenu (np. wypalanie lasów lub ich wycinka)występowanie zabudowy w bliskim sąsiedztwie dolin rzecznych	<ul style="list-style-type: none"><u>intensywne opady</u><u>powodzie, w tym powodzie górskie i błyskawiczne</u><u>osuwiska</u>	<ul style="list-style-type: none">zagrożenie zdrowia i życia ludzistraty i szkody w środowisku i majątkuryzyko zniszczenia cennych społecznie i kulturowo obiektów i obszarów (ryzyko powstawania osuwisk)
<ul style="list-style-type: none">znaczenie turystyki zimowej w gospodarce obszaruwysoki udział infrastruktury turystyki zimowej w regionie	<ul style="list-style-type: none"><u>skrócenie czasu zalegania pokrywy śnieżnej i jej miąższości</u><u>zmiana zasięgu występowania pokrywy śnieżnej</u>	<ul style="list-style-type: none">straty w gospodarce, zwłaszcza zależnej od klimatu turystyki zimowej
<ul style="list-style-type: none">rzeźba terenu i wysokość bezwzględnaniższy udział terenów zieleni w niższych partiach obszarów górskich, w tym w dolinachwysokie nagromadzenie infrastruktury turystycznej	<ul style="list-style-type: none"><u>wysoka temperatura, fale upałów</u>utrudnione przewietrzanie, wymiana i regeneracja powietrza (w związku z inwersją termiczną)	<ul style="list-style-type: none">stres termiczny, ryzyko przegrzania, udarów, śmiercistraty w gospodarce, zwłaszcza zależnej od turystyki (niski komfort termiczny)koncentracja zanieczyszczeń w dolinach

Zasoby przyrodnicze województwa

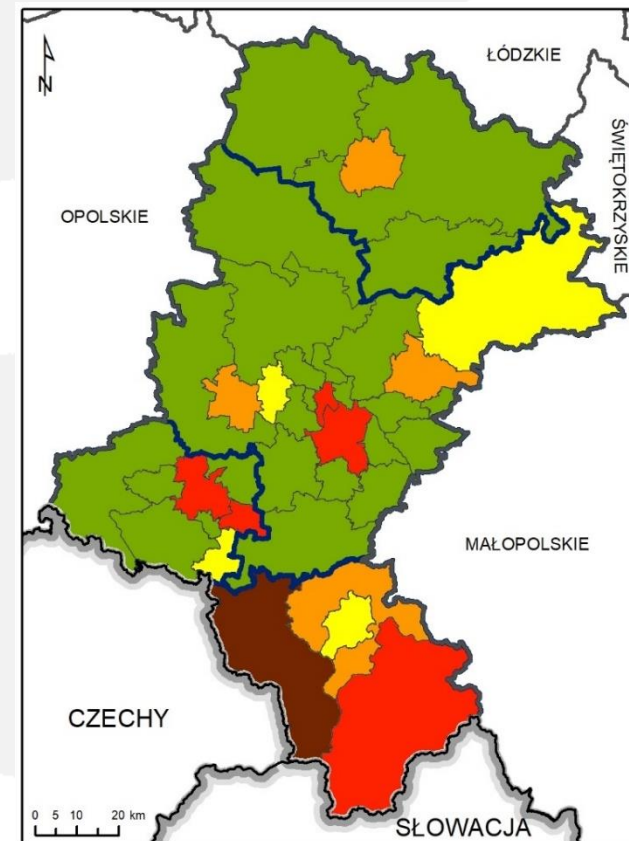
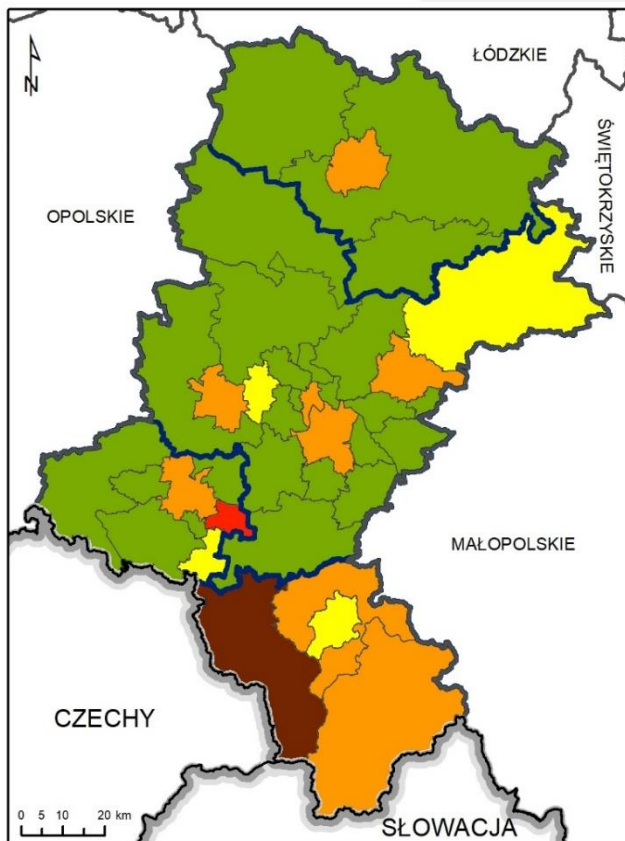

Turystyka w obszarach górskich

Scenariusz RCP 4.5

Zjawiska ekstremalne

2030 rok (po lewej) i 2050 rok (po prawej)

Zagrożenie dla przyrody województwa

Komponent różnorodności biologicznej	Skutki oddziaływań antropopresji i potęgowane przez postępującą zmianę klimatu	Presje
Siedliska przyrodnicze	Fragmentacja lub pogarszanie się stanu	<ul style="list-style-type: none">– rozwój infrastruktury drogowej– rozwój infrastruktury miejskiej– rozprzestrzenianie się zabudowy mieszkaniowej i turystycznej na terenach położonych poza miastami– rozwój infrastruktury turystycznej
Różnorodność gatunkowa	Pogarszanie się stanu albo utrata gatunków i ich siedlisk	<ul style="list-style-type: none">– oddziaływania zmian klimatu i antropopresji poprzez skutki suszy i rozprzestrzenianie się chorób– synantropizacja na obszarach chronionych
Populacje gatunków chronionych	Zaburzenia w sezonowości, strukturze i liczebności populacji	<ul style="list-style-type: none">– rosnąca temperatura (przesunięcia w czasie ważnych sezonowych zachowań ptaków i nietoperzy)
Ekosystemy wodne i od wód zależne (łąkowe, torfowiskowe, leśne i wodne)	Zaburzenia w funkcjonowaniu lub zanikanie ekosystemów wodnych i od wód zależnych	<ul style="list-style-type: none">– długotrwałe okresy bezopadowe i suszy
Zagrożenia rodzimej różnorodności biologicznej związane z inwazjami biologicznymi	Rozprzestrzeniane się obcych gatunków inwazyjnych	<ul style="list-style-type: none">– nakładanie się negatywnych oddziaływań zmian klimatu i antropopresji (inwazyjne gatunki obce, zwłaszcza wzdłuż rzek lub zbiorników wodnych oraz wzdłuż linii kolejowych i dróg)

Zagrożenie dla lasów w regionie

- przemysłowe zanieczyszczenia atmosfery (pyły, gazy), o różnym stopniu nasilenia negatywnych objawów (ponad 95% drzewostanów znajduje się pod wpływem szkodliwego oddziaływania przemysłu)
- odkształcenia powierzchni ziemi spowodowane przez przemysł i górnictwo
- obniżanie poziomu wód gruntowych

Pogarszanie się kondycji drzewostanów	- zmiany temperatury oraz struktury opadów
---------------------------------------	--

Występowanie choroby i zamierania jesionów	- zmiany temperatury oraz struktury opadów
--	--

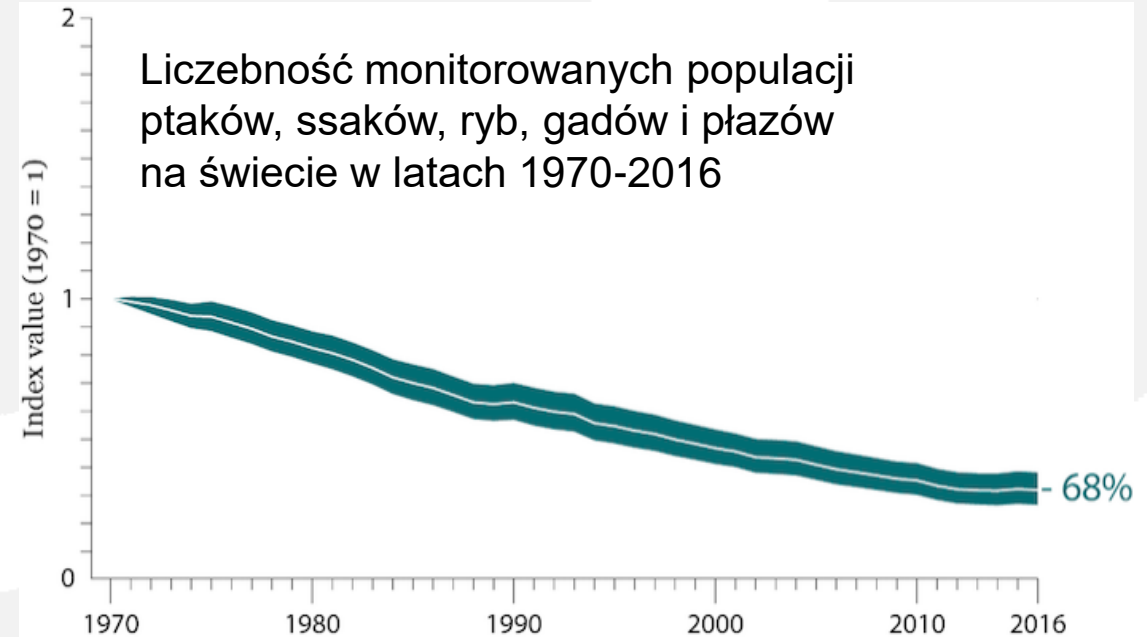
Rozpad i zamieranie drzewostanów sosnowych i świerkowych	- susza
--	---------

Zagrożenie pożarowe	- zmiany temperatury oraz struktury opadów - wiatr
---------------------	---

Zagrożenie silnym wiatrem	- wichury
---------------------------	-----------

Tendencja światowa

- ❑ zmiany w użytkowaniu gruntów/mórz i oceanów
- ❑ nadmierna eksploatacja zasobów naturalnych
- ❑ zmiany klimatu
- ❑ zanieczyszczenie gleb, wód i powietrza
- ❑ rozprzestrzenianie się inwazyjnych gatunków obcych

„W latach 1997–2011 świat tracił każdego roku około 3,5–18,5 bln EUR w usługach ekosystemowych z uwagi na zmianę pokrycia terenu oraz około 5,5–10,5 bln EUR każdego roku z powodu degradacji gruntów. Utrata różnorodności biologicznej doprowadziła w szczególności do zmniejszenia wydajności upraw i wielkości połowów, wzrostu strat gospodarczych spowodowanych powodziami i innymi klęskami żywiołowymi oraz utraty potencjalnych nowych źródeł leków.”

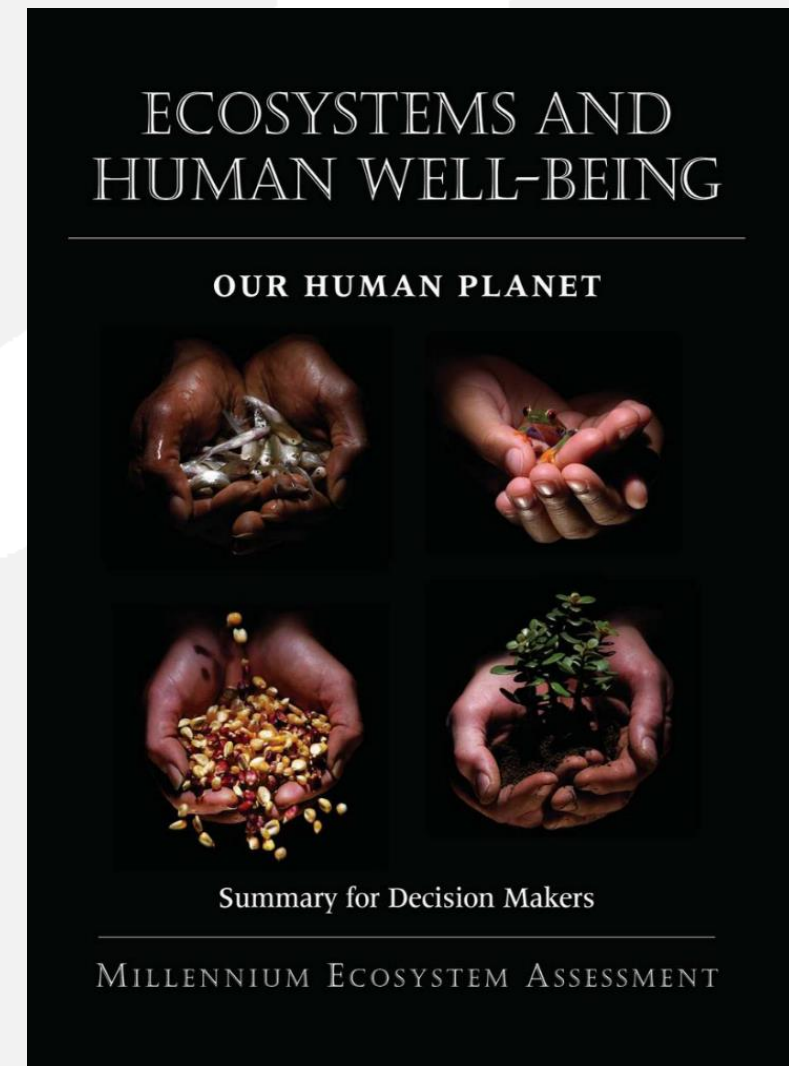
Korzyści, jakie ludzie czerpią z ekosystemów

Zdrowe i sprawnie funkcjonujące ekosystemy są podstawowym składnikiem biosfery oraz fundamentem dobrostanu człowieka.

- ❑ **Usługi zaopatrujące:** żywność, woda, drewno i włókno
- ❑ **Usługi regulacyjne:** ochrona klimatu, kształtowanie klimatu lokalnego, regulacja zjawisk hydrologicznych (powodzi) oraz regulacja rozprzestrzeniania się chorób
- ❑ **Usługi wspomagające:** tworzenie gleby, fotosynteza, obieg składników pokarmowych
- ❑ **Usługi kulturowe:** inspiracja oraz rekreacja, które wpływają na nasz dobrobyt

*Milenijna Ocena Ekosystemów
„Ekosystemy i dobrostan człowieka: Nasza ludzka planeta.
Podsumowanie dla decydentów”*

Źródło: <https://wedocs.unep.org/handle/20.500.11822/28979>

Potrzeba pilnych działań

Strategia na rzecz bioróżnorodności 2030.

Przywracanie przyrody do naszego życia i prawo

- ❑ Potrzeba podjęcia pilnych działań na rzecz różnorodności biologicznej zwiększenia naszej odporności i zapobiegania pojawianiu się i rozpowszechnianiu chorób w przyszłości
- ❑ Konieczność zachowania różnorodności biologicznej ze względów ekonomicznych i aby zapewnić bezpieczeństwo żywnościowe w UE i na świecie
- ❑ Konieczność zrozumienia, że przyroda jest naszym ważnym sojusznikiem w walce ze zmianami klimatu i ich skutkami

Cel Strategii: odbudowa, odporność i odpowiednia ochrona wszystkich światowych ekosystemów do 2050 r.

Pośredni cel Strategii: do 2030 r. europejska różnorodność biologiczna weszła na ścieżkę regeneracji z korzyścią dla ludzi, planety, klimatu i naszej gospodarki

Rozporządzeniem (UE) 2024/1991 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 czerwca 2024 r. w sprawie **odbudowy zasobów przyrodniczych** i zmiany rozporządzenia (UE) 2022/869

- zwiększenie znaczenia działań związanych z ochroną przyrody: ustanawianie nowych form ochrony przyrody, ochrona dolin rzecznych, zwiększanie lesistości, zapewnienie ciągłości regionalnej sieci powiązań przyrodniczych (jako kluczowego działania na rzecz adaptacji różnorodności biologicznej i przeciwdziałania jej spadkowi w warunkach zmian klimatu)
- zwiększenie znaczenia rozwiązań wykorzystujących funkcje ekosystemów w przeciwdziałaniu skutkom suszy i powodzi, wykorzystanie w gospodarowaniu wodami opadowymi rozwiązań spowalniających odpływ ze zlewni (system mikro- i małej retencji)
- zwiększenie znaczenia zieleni miejskiej w kształtowaniu warunków życia w mieście, wykorzystanie funkcji ekosystemów w regulacji cyklu hydrologicznego, w tym obniżaniu temperatury powietrza, uwzględnienie funkcji adaptacyjnej ekosystemów w rewitalizacji zdegradowanej tkanki miejskiej
- wykorzystanie terenów zdegradowanych dla kształtowania błękitno-zielonej infrastruktury
- zwiększanie zalesienia dla osiągnięcia synergii w zakresie działań łagodzących zmiany klimatu i adaptacji do skutków tych zmian

Zapraszamy

**do odwiedzenia strony internetowej
poświęconej adaptacji do zmian klimatu
w województwie śląskim:**

powietrze.slaskie.pl/content/klimat

oraz

FB: [slaskie.dlaklimatu](https://www.facebook.com/slaskie.dlaklimatu)

DZIĘKUJEMY!

Zapraszamy do kontaktu:

rpaslaskie@ios.edu.pl

klimat@slaskie.pl

**NARODOWY FUNDUSZ
OCHRONY ŚRODOWISKA
I GOSPODARKI WODNEJ**

**Województwo
Śląskie**